

Onzichtbaar Nederland in de klas

De opkomst en ondergang van steenkool

Leeftijd: **13-15 jaar**
Niveau: V0 onderbouw

Samengevat

Nederland heeft veel te danken aan de talloze grondstoffen in de ondergrond. Het winnen ervan heeft echter wel een keerzijde en heeft grote gevolgen voor de natuurlijke omgeving. Onzichtbaar Nederland neemt ons mee in de geschiedenis van de (steen)kolen en kolenmijnen.

Vakgebied

Geschiedenis, aardrijkskunde

Kernbegrippen

Kolenmijnen, opwekking energie, elektriciteit, stoommachines, Zuid-Limburg, aardgas

Kerdoelen

Mens en maatschappij: 38, 42

Verdieping

Deze video is onderdeel van de serie '[Onzichtbaar Nederland in de klas](#)'.

Antwoorden

1 Eerst hout, daarna turf. **2a** Ze bleken diep onder de grond te zitten. **b** Door het aanleggen van kolenmijnen. **3a** Onder het grondwater. **b** Het leegmalen van de mijngangen met een stoommachine. **4** Het mijnenstelsel is er nog, maar het is volgestort met beton. **5 A 6** Veel 'heuvels' zijn oude steenbergen, ontstaan door de steenkolenmijnen. Na de sluiting is het daar (en op andere plekken) weer groen geworden. **7** Grondwater, hout en katoen.

in de klas

Kijkvragen

- 1** Wat waren de voornaamste Nederlandse energiebronnen voor de steenkool?
- 2** Steenkool bleek in Zuid-Limburg te liggen.
 - a** Waarom konden de kolen in eerste instantie niet meteen worden gedolven?
 - b** Hoe werd dit opgelost?
- 3a** Waar was het moeilijk om te graven?
- b** Wat was de oplossing voor dit probleem?

- 4** In welke vorm bestaat er nu nog een ondergronds mijnenstelsel in Limburg?
- 5** Wat werd er niet als reden gegeven voor het sluiten van de kolenmijnen?
 - A** De omstandigheden werden te gevaarlijk voor de arbeiders.
 - B** In het buitenland werden de kolen goedkoper.
 - C** Het was makkelijker om aardgas uit Groningen te delven.
 - D** Het werd kostbaarder doordat er steeds dieper gegraven moest worden.

6 In de aflevering wordt gezegd: "Heerlen toont wel weer haar oude groene gezicht, maar met wat meer reliëf." Wat wordt hiermee bedoeld?

Verdiepingsvraag

7 Streep de woorden weg waar geen mijnen van zijn:

Steenkolen	Grondwater	Uranium
Hout	Goud	Diamant
Aardolie	IJzererts	Katoen